MEDEDELINGEN

Nederlandse Geologische Vereniging. Bijlage van Grondboor & Hamer nr. 2 2016. Kopij voor de 'Mededelingen' van nr. 3 2016 kan vóór 16 mei 2016 worden gezonden aan H. Scholts, secretaris van de NGV, Linnaeushof 6, 2871 XV, Schoonhoven of secretariaat@geologischevereniging.nl

VAN DE BESTUURSTAFEL

Op 2 april werd de eerste gezamenlijke bijeenkomst met donateurs van de Stichting GEA gehouden. We kunnen terugkijken op een alleszins geslaagde dag. De gecombineerde Landelijke Contactdag van de NGV en de Stafdag van de GEA alsmede de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de NGV trokken maar liefst 150 geologisch geïnteresseerden vanuit de GEA en NGV gelederen. Ook maakten we op deze dag voor het eerst gebruik van een nieuwe locatie voor onze bijeenkomsten: het Viktor J. Koningsberger onderwijsgebouw. Het vertrouwde TNO gebouw heeft een te kleine gehoorzaal hiervoor. Het was voor sommige deelnemers wel even wennen, want het nieuwe onderwijsgebouw van de Universiteit Utrecht is wel enige maten groter dan wat we gewend zijn. Door de goede contacten die we gelukkig met het Departement Aardwetenschappen hebben was het mogelijk toestemming te krijgen om van deze faciliteiten gebruik te maken. We kunnen terugkijken op een alleszins geslaagde dag. Ik hoop dat de aanzetten tot samenwerking het komend jaar een vastere basis zullen krijgen.

Het verslag van de ALV zal in het volgende nummer van G&H verschijnen. Tijdens die vergadering werd Bert Roebert – jarenlang de bezielende trekker van de Raad van Advies – benoemd tot erelid van de Vereniging. Hij heeft ervoor gezorgd dat afdelingen en bestuur nader tot elkaar kwamen. Het tot stand komen van de nieuwe Statuten die vorig jaar van kracht werden en die de afdelingen maximale vrijheid verschaffen om zich te richten op hun kerntaak – amateurgeologie in de regio – mag voor een belangrijk deel op zijn conto geschreven worden.
Ook tijdens de ALV namen we afscheid van Thomas Kuipers als bestuurslid. Gelukkig gaat hij wel verder met zijn andere activiteiten voor de Vereniging. Hij gaat zich geheel op taken rond de eindredactie van G&H concentreren én hij blijft de ledenadministratie verzorgen. Meer dan genoeg dus! We zoeken daarom dringend een nieuw bestuurslid. Ik zag graag een vast aanspreekpunt in het bestuur voor redactiezaken, maar ook andere zaken vragen om opgepakt te worden. Een bestuurslid voor de jeugd zou geen overbodige luxe zijn. Twitteren, facebook en veel meer digitale zaken rond de website vragen om actie. Bent u handig in ICT: meldt u. Je hoeft niet direct in het bestuur te gaan zitten want we zijn ook op zoek naar mensen die met een speciale klus de handen uit de mouwen willen steken.

De hamer, de loep en andere attributen liggen al klaar om ingepakt te worden voor de eerste geologische trip van dit jaar. Het buitengevoel begint te kriebelen. Het is echter wel heel verontrustend dat een paar van de meest interessante groeves in Nederland, de toegang voor de geologisch geïnteresseerden gesloten hebben, ook de nieuwe wet in Duitsland die – eenmaal aangenomen – het zoeken en verzamelen van "wat dan ook" in de natuur onmogelijk zal maken, baart ons zorgen. We gaan hier vanuit de vereniging een zo sterk mogelijk protest op laten horen.
In dit 70ste jubileum jaar van de vereniging hebben we de toekomst en het behoud van het geologisch reservaat "P. van der Lijn" tot een speerpunt gemaakt. Van der Lijn was één van de oprichters én de eerste voorzitter van de NGV. Het reservaat ís mede door hem tot stand gekomen Dit geologisch voor Europa unieke gebied – een niet door de mens verstoorde eindmorene uit het Saalien in de Noordoostpolder – moeten we voor toekomstige generaties zien te behouden. Er komen dit jaar verschillende excursies naar het gebied, in het najaar is er een lezingenprogramma in het museum Schokland gepland. De eerste geologische klussendag is achter de rug en het was een heel succes, maar we merkten wel dat er nog heel veel te doen is.
Meldt u aan voor deelname bij: ngv.voorzitter@gmail.com

De door Van der Lijn genummerde en gedetermineerde stenen in het reservaat zijn met witte verf van een nummer voorzien. De verf moet om de paar jaar vernieuwd worden. Hier wordt nr. 58 door ondergetekende bijgewerkt.
Het is een Åland-graniet, de rode orthoklaas is nog wel te zien ondanks het mos dat op de steen groeit.

In 2016 gaan we ook door met het organiseren van geologische cursussen en themadagen. Het geven en organiseren van een cursus is een hele belasting. Misschien is het een goed idee om eens een cursus te organiseren die door méér dan een cursusleider gegeven wordt. Suggesties voor zo'n andere invulling van bijvoorbeeld de cursus "Algemene geologie" zijn welkom. Kijk voor het komende cursusaanbod op de website www.geologienederland.nl.

We hebben dit (na)jaar nog twee themadagen in het vooruitzicht
24 september 2016 – Fossielen in zwerfstenen
26 november 2016 – Extincties: bijvoorbeeld opkomst en ondergang van de trilobieten.
Let op de laatste datum is gewijzigd! Op de lidmaatschapskaart staat 19 november vermeld, maar op die datum bleek er een 'open dag' op de Uithof te zijn en dan is de campus overvol. Ook deze themadagen gaan we in het Koningsbergergebouw organiseren. Ik hoop weer velen van u op deze bijeenkomsten te mogen ontmoeten.

Paul van Olm, Voorzitter NGV

DE NGV ZOEKT VRIJWILLIGERS

Bij alle activiteiten die de NGV ontplooit, zoeken we mensen die willen meehelpen.
Het mee-voorbereiden van een themadag en op de dag zelf helpen bij de uitvoering bij voorbeeld.
Maar ook bij de website is dringend behoefte aan mensen die meehelpen bij de inhoudelijke vulling ervan.
Wij maken graag van uw enthousiasme en capaciteiten gebruik.
Geologische kennis is geen vereiste.
Wilt u meer informatie of u aanmelden? Stuur dan een mailtje naar info@geologienederland.nl
Wij bellen u graag terug als u uw telefoonnummer achterlaat.

OPROEP voor de themadag van 24 september

We willen graag iedereen die een verzameling heeft, voor de themadag 'fossielen in zwerfstenen' op 24 september 2016, uitnodigen zich aan te melden voor een tafeldemonstratie of lezing. Mail naar Shirley van Heck. (sevheck.ngv@gmail.com)

VERSLAG VAN DE LANDELIJKE CONTACTDAG OP 2 APRIL 2016

gecombineerd met de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de NGV en de Stafdag van de Stichting GEA.

Het verslag van de landelijke contactdag van 2 april j.l. zal verschijnen in ons volgende nummer.
Hieronder alvast een paar impressies van deze dag.

Een bevlogen spreker: Cor Langereis. Foto: Martijn van den Ende.

De boekenmarkt tijdens de Landelijke Contactdag in het nieuwe Koningsbergergebouw in de Uithof. Foto: Thomas Kuipers.

Tijdens de ALV wordt Bert Roebert benoemd tot erelid vanwege zijn jarenlange voortrekkersrol in de Raad van Advies. Foto: Thomas Kuipers.

70 JAAR NGV

Programma excursies naar Geologisch reservaat "P. van der Lijn" en lezingen 2016

De viering van 70 jaar Nederlandse Geologische Vereniging (waar Van der Lijn oprichter en 1e voorzitter van was) is een goede gelegenheid om het geologisch reservaat "P. van der Lijn" bij Urk in het Urkerbos en de geologie van dit unieke morenelandschap onder de aandacht te brengen. Ook de grote collecties zwerfstenen in het museum Schokland die m.n. door Van der Lijn verzameld zijn worden tijdens sommige excursies opengesteld. De gesteentetuin van Het Flevo-landschap waar veel zwerfstenen uit het Urkerbos naar toe zijn gebracht en waar een 'miniatuur' Van der Lijn-reservaat is ingericht vormt het ontvangstpunt van de evenementen. Hier is een deel van de zwerfsteencollectie Wiggers, ook uit de museumcollectie, tentoongesteld.
We hebben voor 2016 de volgende data vastgelegd voor een bezoekdag gecombineerd met een activiteit in de gesteentetuin en/of in het museum op Schokland.

Programma Het Flevo-landschap:
Zaterdag 21 mei en zaterdag 23 juli
11.00 ontvangst en geologische inleiding Gesteentetuin
12.00 lunch in Gesteentetuin
13.00 bezoek aan Van der Lijn reservaat
15.00 bezoek dijk Urk bij vissersmonument (gebruikte zwerfstenen, Biblebonse steen)
15.30 koffie aan de haven.
Kosten € 9,50, begunstigers € 7,50 incl. lunch en excl. vervoer en café Urk.

Programma Museum Schokland
Op de volgende zondagen: 18 september, 2 oktober, 23 oktober en 13 november, organiseren wij in samenwerking met de Commissie Van der Lijn-Boelens-Hellinga en Het Flevo-landschap: 's ochtends een bezoek aan het reservaat, daarna een lunch in de gesteentetuin, gevolgd door een lezing in het kerkje en een bezoek de collecties (o.a. die van Van der Lijn).

Vervoer van deelnemers tijdens de dag: per 8 persoonsbusje (door vrijwilligers van het Museum en Het Flevolandschap). Maximaal 32 deelnemers per dag.

Deelnamekosten € 25,00 per persoon, (begunstigers Flevolandschap of Museumkaarthouders € 20,00).

Het volledige programma van deze dagen en het lezingenprogramma worden in de mededelingen van ons volgende nummer (G&H2016-3) gepubliceerd.

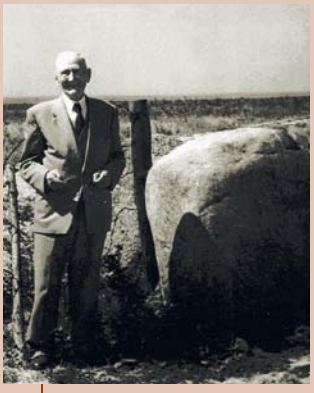

P. van der Lijn (1870-1964) naast de steen met zijn naam, begin jaren '50. Foto: Museum Schokland.

Programma van de Nederlandse Geologische Vereniging
De themadag Fossielen in zwerfstenen, met o.a. een expositie van een selectie van zwerfsteenfossielen uit de collectie Boelens. Plaats: Koningsbergergebouw, Universiteit Utrecht, zaterdag 24 september 2016, 10.00 – 16.00 uur. Aanmelden via de website van de NGV (vanaf augustus) www.geologienederland.nl

De steen met de naam van P. van der Lijn. Foto: Museum Schokland.

LEZINGEN EN CURSUSSEN

Lezingen cyclus 2016/2017, Hunebed Centrum, Borger

Wat zit er onder onze voeten - Van Aardkern tot Aardoppervlakte

De Nederlandse Geologische Vereniging (NGV), in samenwerking met het Geopark De Hondsrug en het Hunebed centrum in Borger, heeft in de afgelopen jaren een aantal succesvolle reeksen met lezingen over geologische onderwerpen georganiseerd in het Hunebed centrum. Het idee achter dit initiatief was het creëren van de mogelijkheid om geïnteresseerden in de regio, kennis te laten nemen van de nieuwste ontwikkelingen op geologisch gebied, ideeën over de aarde, en alles wat daarmee samenhangt. Belangrijk voor het succes van dit initiatief was en is de bereidheid van wetenschappers uit het hele land om hieraan hun medewerking te verlenen.
Het onderwerp voor de seizoenen 2014/2015 en 2015/2016 was en is: "Van Oerknal tot nu - een reis door 13,8 miljard jaar". In dit kader hebben we twee series van vijf lezingen georganiseerd, de eerste serie in het seizoen 2014/2015 met de subtitel: "De aarde als planeet" en de 2e serie in het seizoen 2015/2016 met de subtitel: "De ontwikkeling van het leven op aarde".
Prof. van de Weyaert (RUG), Govert Schilling (wetenschapsjournalist), Prof. van Westrenen (VU), Prof. Vissers (RUU), Prof. Kroonenberg (TU Delft), Prof. Hengeveld (VU), Prof. Wijbrans (VU), Dr. Renema (Naturalis), Prof. Smit (VU) en Prof. Reumer (RUU). De belangstelling voor deze lezingen is erg groot en de zaal in het Hunebed Centrum is dan ook goed gevuld (max. 100 belangstellenden). Wij zijn erg blij met dit succes en willen graag doorgaan op de ingeslagen weg.

Voor het seizoen 2016/2017 hebben we als onderwerp gekozen: "Wat zit er onder onze voeten - Van aardkern tot aardoppervlakte".
We willen ons verhaal beginnen met een overzicht van de gesteenten en mineralen in de kern, mantel en diepe aardkorst (alles buiten bereik van de diepste boringen), om vervolgens de gesteenten van de bovenste 10 km van de aardkorst en hun geologische geschiedenis in meer detail te bespreken. Door plaattektonische bewegingen heeft Nederland zich in het Phanerozoïcum van 540 miljoen jaar geleden tot heden over een groot deel van de aardbol bewogen, van diep op het zuidelijk halfrond in het Paleozoïcum via de evenaar tot hoog op het noordelijk halfrond in het heden. Gedurende deze zwerftocht heeft Nederland veel verschillende landschappen gekend, variërend van zeeën met koraal riffen, tropische regenwouden, woestijnen, bergstreken bedekt met bossen en meren, tot een landschap van toendra's en gletsjers.
Het leek ons interessant om in een serie van (wederom) vijf lezingen deze geschiedenis uit de doeken te doen zodat de toehoorders zich meer en beter van bewust zijn van wat er zich onder hun voeten bevindt en 'hoe dat zo gekomen is'. De lezingen worden gehouden in het Hunebed Centrum in Borger, Drenthe en beginnen om 14.00 u. U kunt zich opgeven via email: hwolters@hunebedcentrum.nl

De onderwerpen die we in gedachten hebben zijn:
Aardkern en Mantel; samenstelling, mineralen, wat weten we wel/niet, etc.

1e lezing oktober 2016; Spreker Prof. Dr. Wim Spakman (UU), Structurele geologie van de Nederlandse ondergrond; breuken, plooien, horsten en slenken, invloed Caledonische, Hercynische en Alpine orogenesen.

2e lezing, november 2016; Spreker Prof. Jan de Jager (UU). Nederland in het Paleozoïcum; sedimentologie, klimaat, flora en fauna.

3e lezing, december 2016; Spreker nog onbekend. Nederland in het Mesozoïcum en Tertiair; sedimentologie, klimaat, flora en fauna.

4e lezing januari 2017; Spreker Dr. John Jagt, Nat. Hist. Museum, Maastricht.
Nederland in het Kwartair; Pleistoceen en Holoceen, ijstijden, sedimenten, kustvorming, etc..

5e lezing, februari 2017; Spreker Dr. Wim de Gans, TNO, Utrecht.

NGV-cursusaanbod 2015-2016

Voor alle cursussen geldt: Aanmelding via www.geologienederland.nl/cursussen.html en betaling op rekening NL46INGB0001182107 t.n.v. Nederlandse Geologische Vereniging o.v.v. de cursuscode.

Dit najaar wordt de populaire cursus Gesteentendeterminatie nog een keer gegeven. Voor deze cursus geldt een maximum van 16 deelnemers, en er zijn nog maar een paar plaatsen beschikbaar. Plaatsen worden toegekend in volgorde van aanmelding.
Wanneer: Op zaterdagen 1, 8, 15 en 22 oktober 2016
Waar: SIO Zwolle
Wie: De cursus wordt gegeven door drs Maaike van Tooren
Kosten: kosten voor leden: € 90,-, voor niet-leden: € 130,-. Te voldoen bij inschrijving op rekeningnummer NL46INGB0001182107 t.n.v. Nederlandse Geologische Vereniging o.v.v. gestdet.
Aanmelden: Via de website tot 1 september 2016.

Cursus Gesteentedeterminatie
Tijdens de cursus wordt ingegaan op de textuur en de mineralogie van gesteenten; deze worden bepaald door de ontstaanswijze van de gesteenten. De naamgeving van de gesteenten is dan ook gebaseerd op de ontstaanswijze. Door goed op de textuur van het gesteente te letten is vaak al zichtbaar tot welke hoofdgroep het gesteente behoort, of het m.a.w. een magmatisch, een sedimentair of een metamorf gesteente is. Soms is de naam van het gesteente dan al duidelijk, soms moet in detail naar de mineraalinhoud gekeken worden om tot een definitieve naam te komen. Vandaar dat tijdens de cursus ook tijd wordt besteed aan het herkennen van de belangrijkste gesteentevormende mineralen. Doel van de cursus is dat de cursisten na afloop de belangrijkste gesteenten van een naam kunnen voorzien. Voor wie zich verder wil verdiepen in zwerfstenen is deze cursus een goede basis.

NIEUWS VAN DE AFDELINGEN

Nieuws uit Limburg

De excursies zijn weer geregeld. Die naar de ENCI zijn helaas alleen voor leden van de afdeling Limburg, maar de andere excursies zijn voor iedereen vrij toegankelijk. De ENCI is al begonnen met de herinrichting van de groeve. Kijk maar eens op http://www.enci-gebied.nl. Daardoor is het mogelijk, dat gedeelten van de groeve niet mogen worden betreden. Het kan zelfs voorkomen, dat een excursie helemaal niet doorgaat. Wij verzoeken iedereen dan ook van te voren op onze website te checken of de excursie eventueel niet doorgaat.

De komende excursies:

Zaterdag 7 mei	Geologische wandeling rond Cadier en Keer. Vertrek 12.00 u. vanaf de parkeerplaats, Kerkstraat 83, 6267 EC Cadier en Keer.
Zaterdag 14 mei	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 21 mei	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 28 mei	Steenstort van de v.m. Staatsmijnen Emma en Hendrik te Brunssum. Bijeenkomst: 9.30 uur, bij de ingang Hendrik B.V. aan de Waubacherweg 20 in Brunssum.
Zaterdag 11 juni	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 25 juni	Groeve ENCI Maastricht
Zaterdag 9 juli	Steenstort voormalige mijn Laura en Vereniging te Eygelshoven
Zaterdag 16 juli	Groeve ENCI Maastricht

Data en nadere gegevens over de lezingen en excursies van de afdeling Limburg worden in het eerste nummer van ons tijdschrift "Sprekende Bodem" gepubliceerd of kunnen op de website van de NGV Afdeling Limburg (http://www.geologienederland.nl/ - Afdeling Limburg) ingezien worden.

Miel Doumen, Secretaris afdeling Limburg

HENSKENS FOSSILS®
DIGGING - PREPARATIONS - WHOLESALE - EXHIBITIONS

International Dinosaur Digging Team®
Eikenboomgaard 11-13, 5341 CT, Oss (The Netherlands)
PH: +31 (0) 412 63 46 69
E-mail: theo@henskensfossils.nl

Open: Monday - Friday 8:00 am - 5:00 pm (CET)
Opening hours showroom: Saturday 10:00 am - 3:00 pm (CET)

WWW.HENSKENSFOSSILS.NL